

A ט"ד

Intro

Today we will Be"H learn ע'דף of מציעא דף ע.
Some of the topics we will learn about include:

מעוֹת של יתומים

Halachos regarding property of orphans, including:

מוֹתֵר לְהַלוּוֹתֵן בְּרַבִּית

Whether they may be lent with interest;

מוֹתֵר לְהַלוּוֹתֵן

קרוב לשכר ורחוק מהפסד

Whether they may invest their money under a עִיסְקָא arrangement where they share in the profits and not in the losses; and

A

מעוֹת
של יתומים

מוֹתֵר לְהַלוּוֹתֵן בְּרַבִּית

מוֹתֵר לְהַלוּוֹתֵן
קרוב לשכר ורחוק מהפסד

B

זוזי דיתמי היכי עבדינן להו

How בית דין manages their assets.

עִיסְקָא

צאן ברזל

Whether one may not accept an investment where he is liable for all the losses, and so the profits resemble interest?

לוין מהן

ומלוין אותן ברבית

One may borrow from or lend to a non-Jew with interest.

The Gemara cites an opinion that this is forbidden מדרבנן, with the possible exception of

כדי חייו, ones livelihood, and

תלמיד חכם, a Torah scholar.

B

זוזי דיתמי
היכי עבדינן להו

עִיסְקָא
צאן ברזל

לוין מהן
ומלוין אותן ברבית

1 So let's review...

The Gemara relates an incident involving interest:
 דודא דבני מר עוקבא
 דהוה בי מר שמואל
 שמואל had a copper cauldron belonging to orphans,
 תקיל ויהיב ליה
 תקיל ושקיל ליה
 שקיל אגרא ושקיל פחתא
 He weighed it before and after lending it, and charged for any erosion, in addition to the rental fee.

The Gemara asks,
 אי אגרא לא פחתא
 ואי פחתא לא אגרא
 The rental fee should cover possible erosion; and if they pay separately for the erosion, we should view the fee as interest?

Therefore, רב ענן inferred
 מעות של יתומים
 מותר להלוותן ברבית
 שמואל allowed orphan's assets to be lent with interest.

However, the Gemara rejects this interpretation:
 משום דיתמי ניהו
 ספינא להו איסורא
 There is no dispensation for orphans to transgress a blatant prohibition!

Rather, the Gemara explains the incident with שמואל
 מקבלי עליהו חוסכא דנחשא
 דכמה דמקלי נחשא בציר דמיה
 In addition to the erosion, the remaining copper also deteriorates with each use. Therefore, the rental fee is justified, and is not interest.

1

**דודא דבני מר עוקבא
 דהוה בי מר שמואל**
 שמואל had a copper cauldron belonging to orphans,
**תקיל ויהיב ליה
 תקיל ושקיל ליה**
שקיל אגרא ושקיל פחתא
 He weighed it before and after lending it,
 and charged for any erosion,
 in addition to the rental fee.

**אי אגרא לא פחתא
 ואי פחתא לא אגרא**
 The rental fee should cover possible erosion;
 and if they pay separately for the erosion,
 we should view the fee as interest!

רב ענן
**מעות של יתומים
 מותר להלוותן ברבית**
 שמואל allowed orphan's assets to be lent with interest.

**משום דיתמי ניהו
 ספינא להו איסורא**
 There is no dispensation for orphans
 to transgress a blatant prohibition!

**מקבלי עליהו חוסכא דנחשא
 דכמה דמקלי נחשא בציר דמיה**
 In addition to the erosion,
 the remaining copper also deteriorates with each use.
 Therefore, the rental fee is justified,
 and is not interest.

2 However, there are certain leniencies granted to orphans:

A בריתא states:

קרוב לשכר ורחוק להפסד
רשע

Generally, an investor who enters a עיסקא where he shares equally in the profits but not in the losses is a רשע, since the investment is considered a loan, and the profits are interest.

קרוב להפסד ורחוק לשכר
חסיד

If he takes responsibility for all losses but only takes a share of the profits, he is especially pious, because there is no resemblance to interest at all.

קרוב לזה ולזה
רחוק מזה ומזה
זו היא מדת כל אדם

In an ordinary עיסקא, he takes an equal share of the profits and losses.

However, the Gemara rules

מעוות של יתומים
מותר להלוותן

קרוב לשכר ורחוק מהפסד

We may invest the money of orphans under a עיסקא arrangement where they share in the profits and not in the losses. As Rashi explains, because

לאו רבית ממש הוא
אלא אבק רבית הוא ומדרבנן
וביתמי לא גזור

Since this form of רבית is only forbidden מדרבנן, they granted special dispensation for orphans.

=====

2

בריתא

קרוב להפסד
ורחוק לשכר
חסיד

If he takes responsibility for all losses but only takes a share of the profits, he is especially pious, because there is no resemblance to interest at all.

קרוב לשכר
ורחוק להפסד
רשע

Generally, an investor who enters a עיסקא where he shares equally in the profits but not in the losses is a רשע, since the investment is considered a loan, and the profits are interest.

קרוב לזה ולזה – רחוק מזה ומזה
זו היא מדת כל אדם

In an ordinary עיסקא,
he takes an equal share of the profits and losses.

However, the Gemara rules

מעוות של יתומים
מותר להלוותן
קרוב לשכר ורחוק מהפסד

We may invest the money of orphans under a עיסקא arrangement where they share in the profits and not in the losses. As Rashi explains, because

לאו רבית ממש הוא
אלא אבק רבית הוא ומדרבנן
וביתמי לא גזור

Since this form of רבית is only forbidden מדרבנן, they granted special dispensation for orphans.

3 The Gemara digresses to discuss
זוזי דיתמי היכי עבדינן להו
How to manage orphan's property:
At first, the Gemara suggests:
מותבינן להו בי דינא
ויהבינן להו זוזא זוזא
דין manages their accounts, and grants them a regular
stipend.

However, the Gemara asks
קא כליא קרנא
They will eventually deplete the fund?

Therefore, the Gemara rules
חזינן גברא דמשפו נכסיה
ומיהמן
ושמע דינא דאורייתא
ולא מקבל שמתא דרבנן
We find a person who is financially stable, honest, and
heeds the Torah and the courts;
יהבינן להו ניהליה בבי דינא
קרוב לשכר ורחוק מהפסד
דין invests the money with him under favorable
conditions to the orphans, as explained earlier.
=====

3
The Gemara digresses to discuss
זוזי דיתמי היכי עבדינן להו
How to manage orphan's property:
At first, the Gemara suggests:
מותבינן להו בי דינא
ויהבינן להו זוזא זוזא
דין manages their accounts,
and grants them a regular stipend.

However, the Gemara asks
קא כליא קרנא
They will eventually deplete the fund?

Therefore, the Gemara rules
חזינן גברא דמשפו נכסיה
ומיהמן
ושמע דינא דאורייתא
ולא מקבל שמתא דרבנן
We find a person who is financially stable, honest,
and heeds the Torah and the courts;
יהבינן להו ניהליה בבי דינא
קרוב לשכר ורחוק מהפסד
דין invests the money with him
under favorable conditions to the orphans earlier.

4

Zugt di Mishnah:

אין מקבלין צאן ברזל מישראל
מפני שהוא רבית

One may not accept an investment where he is liable for all the losses, because such an investment is considered a loan, and the profits given to the investor are interest.

אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם

However, it is permitted to enter such an arrangement with a non-Jew, because as the Mishnah states later, one may take, and give רבית to a non-Jew.

The Gemara points out that from our Mishnah it seems that

ברשותא דמקבל קיימא

Under a ברזל צאן arrangement the animals are considered to be completely in the manager's possession, because the manager is liable for all the losses and the investment is considered a loan.

However, the Gemara cites a contradictory Mishnah in מסכת בכורות:

המקבל צאן ברזל מן הנכרים
ולדות פטורין מן הבכורה

If one accepts animals from a non-Jew under a ברזל צאן arrangement, the offspring are exempt from the laws of בכורה and their firstborns are not sanctified. Apparently, because

לאו ברשותא דמקבל קיימא

The animals are not considered to be completely in the manager's possession. The animals are considered to be partially in the non-Jewish investor's possession?

4

משנה

אין מקבלין צאן ברזל מישראל
מפני שהוא רבית

One may not accept an investment where he is liable for all the losses, because such an investment is considered a loan, and the profits given to the investor are interest.

אבל מקבלין צאן ברזל מן העכו"ם

However, it is permitted to enter such an arrangement with a non-Jew, because as the Mishnah states later, one may take, and give רבית to a non-Jew.

ברשותא דמקבל קיימא

Under a ברזל צאן arrangement the animals are considered to be completely in the manager's possession, because the manager is liable for all the losses and the investment is considered a loan.

המקבל צאן ברזל
מן הנכרים

ולדות פטורין מן הבכורה

If one accepts animals from a non-Jew as ברזל צאן, the offspring are exempt from the laws of בכורה and their firstborns are not sanctified.

Apparently, because

לאו ברשותא דמקבל קיימא

The animals are not considered to be completely in the manager's possession.

The animals are considered to be partially in the non-Jewish investor's possession.

5 The Gemara offers two resolutions:

1.
 הא דמקבל עליה אונסא וזולא
 הא דלא קביל עליה אונסא וזולא
 The Mishnah in בכורות refers to where the investor shares in the possible losses as well. Therefore, the animals are considered to be partially in the non-Jewish investor's possession, and therefore exempt from בכורה.
 However, our Mishnah refers to where the investor does not share in the possible losses, rather the manager accepted full responsibility. Therefore, the animals are considered to be completely in the manager's possession, the entire investment is a loan and the profits are interest.

However, the Gemara asks
 צאן ברזל קרית ליה
 If they share liability, the Mishnah in בכורות would not refer to this as a צאן ברזל arrangement?

2.
 Therefore, the Gemara makes another distinction:

Actually,
 אידי ואידי
 דלא קביל עליה מרה אונסא וזולא
 In both cases the investor does not share in the losses.

However, in the case of בכורות

כיון דאי לא יהיב זוזי
 אתי נכרי תפיס לה לבהמה
 ואי לא משכח לה לבהמה
 תפיס להו לולדות

Since if the non-Jew does not receive his share of the profits, he would seize the animals or their offspring,
 הוי ליה יד נכרי באמצע
 ופטור מן הבכורה

This is considered for the non-Jew to have a lien, or sufficient ownership rights, to exempt the animal from בכורה.

=====

5

1

הא דלא קביל עליה
 אונסא וזולא

However, our Mishnah refers to where the investor does not share in the possible losses, rather the manager accepted full responsibility.

Therefore, the animals are considered to be completely in the manager's possession, the entire investment is a loan and the profits are interest.

הא דמקבל עליה
 אונסא וזולא

The Mishnah in בכורות refers to where the investor shares in the possible losses as well.

Therefore, the animals are considered to be partially in the non-Jewish investor's possession, and therefore exempt from בכורה.

צאן ברזל קרית ליה

If they share liability, the Mishnah in בכורות would not refer to this as a צאן ברזל arrangement?

2

אידי ואידי

דלא קביל עליה מרה אונסא וזולא

In both cases the investor does not share in the losses.

However, in the case of בכורות

כיון דאי לא יהיב זוזי

אתי נכרי תפיס לה לבהמה

ואי לא משכח לה לבהמה

תפיס להו לולדות

Since if the non-Jew does not receive his share of the profits, he would seize the animals or their offspring,

הוי ליה יד נכרי באמצע

ופטור מן הבכורה

This is considered for the non-Jew to have a lien, or sufficient ownership rights, to exempt the animal from בכורה.

6 The Mishnah continues
ולוין מהן ומלוין אותן ברבית
One may borrow from, or lend to, a non-Jew with interest.

The Gemara cites a contradictory ruling from רב הונא:

The Pasuk says

מרבבה הונו בנשך ותרבית חונון דלים יקבצנו

One will lose the money he collected as interest, and

אפילו רבית דעובד כוכבים

The Pasuk refers even to interest taken from non-Jews;

Implying that it is forbidden?

The Gemara offers two answers:

1.

לא נצרכא

אלא בכדי חייו

The Mishnah only allows one to take as much interest from a non-Jew as he needs for his livelihood.

2.

The reason the רבנן forbade taking interest from a non-Jew was

שמא ילמוד מומעשיו

So that he would not associate with non-Jews, and learn from their ways. Therefore,

הכא בתלמידי חכמים עסקינן

ולא ילמוד מומעשיו

The Mishnah permits Torah scholars to take interest from non-Jews, since we are not concerned that they will be influenced by their behavior.

6 מלאכה

ולוין מהן ומלוין אותן ברבית

One may borrow from, or lend to, a non-Jew with interest.

?

The Gemara cites a contradictory ruling from רב הונא:

מרבבה הונו בנשך ותרבית

חונון דלים יקבצנו

אפילו רבית דעובד כוכבים

The Pasuk refers even to interest taken from non-Jews; Implying that it is forbidden?

1

לא נצרכא

אלא בכדי חייו

The Mishnah only allows one to take as much interest from a non-Jew as he needs for his livelihood.

2

The reason the רבנן forbade taking interest from a non-Jew was

שמא ילמוד מומעשיו

So that he would not associate with non-Jews, and learn from their ways.

Therefore,

הכא בתלמידי חכמים עסקינן

ולא ילמוד מומעשיו

The Mishnah permits Torah scholars to take interest from non-Jews, since we are not concerned that they will be influenced by their behavior.

7 The Gemara cites an alternate version of רב הונא's ruling, which permits taking interest from non-Jews:

The Pasuk says

אם כסף תלוה את עמי את העני עמך

One should lend money to עמי, my people, and תא א explains

עני ונכרי

עמי קודם

A Jew has precedence over a non-Jew;

עני ועשיר

עני קודם

A pauper has precedence over a wealthy person.

Furthermore, the Pasuk said

עמך

Preference is given to one who is close to you, and so

ענייך ועניי עירך

ענייך קודמין

One's relatives have precedence over others;

עניי עירך ועניי עיר אחרת

עניי עירך קודמין

The paupers of one's city have precedence over paupers from another city.

רב הונא explained

אפילו לנכרי ברבית ולישראל בחנם

One should preferably offer an interest-free loan to a Jew, even if the non-Jew offers to pay interest.

7 The Gemara cites an alternate version of רב הונא's ruling, which permits taking interest from non-Jews:

רב הונא explained

אפילו לנכרי ברבית ולישראל בחנם

One should preferably offer an interest-free loan to a Jew, even if the non-Jew offers to pay interest.